

Zalecona przez Radę Pedagogiczną
Warszawskiego Instytutu Muzycznego

NOWA SZKOŁA
na
FORTEPIAN

napisał

ALEKSANDER RÓŻYCKI
PROFESOR WARSZAWSKIEGO INSTYTUTU MUZYCZNEGO
(KONSERWATORIUM)

KRAKÓW 1944
T. GIESZCZYKIEWICZ
KSIĘGARNIA — WYDAWNICTWO — SKŁAD NUT

Zalecona przez Radę Pedagogiczną
Warszawskiego Instytutu Muzycznego

NOWA SZKOŁA
na
FORTEPIAN

napisał

ALEKSANDER RÓŻYCKI
PROFESOR WARSZAWSKIEGO INSTYTUTU MUZYCZNEGO
(KONSERWATORIUM)

KRAKÓW 1944
T. GIESZCZYKIEWICZ
KSIĘGARNIA — WYDAWNICTWO — SKŁAD NUT

ZAKŁADY GRAFICZNE „STYL", KRAKOW, KRUPNICZA 6–8
90036

PRZEDMOWA.

Zadaniem każdego podręcznika szkolnego jest systematyczny układ przedmiotu i stopniowe zastosowanie trudności do inteligencji ucznia. W «Szkole» mojej, która jest podręcznikiem dla nauczycieli, udzielających początków gry fortepianowej, starałem się równocześnie i równomiernie z trudnościami technicznemi zapoznawać ucznia stopniowo z trudnościami bardziej umysłowej natury, a więc ze znakami umówionymi i ze sposobami stosowania ich w praktyce. Aby zaś uczeń nie nużył się zbytecznie jednostronnem pokonywaniem trudności ułożonych schematycznie, całemi grupami, jak to dotąd praktykowane było w tego rodzaju podręcznikach, wprowadziłem kolejne ich następstwo. Dlatego to obok ćwiczeń, mających na celu jedynie i wyłącznie gimnastykę palców, podałem przykłady i kompozycje, mające na celu rozwój umysłowy ucznia, który tym sposobem, w miarę owładnienia materjałem technicznym, przyswaja sobie wiadomości o takcie i rytmie, przechodząc stopniowo od prostych do coraz bardziej złożonych.

Aleksander Różycki.

SPIS RZECZY.

Str.

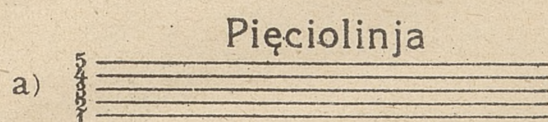
Wiadomości teoretyczne 5
I. Nazwy nut, tablice wartości nut, takt i t. d. 5
II. Tablica wartości nut i pauz 6
III. Ligatura i punkt 7
IV. Fermata 7
V. Takt 7
VI. Znaki chromatyczne 8
VII. Półton djatoniczny i chromatyczny 9
VIII. Melodja i harmonja 9
IX. Tablica interwalli czyli odległości 9
X. Terminologja muzyczna 10
XI. Klawjatura 11

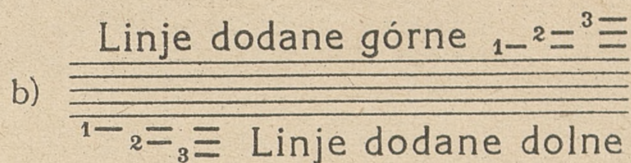
Układ rąk 12
I. Ćwiczenia i melodje w takcie 4/4 (na 2 i 4 ręce) 13
II. Ćwiczenia i melodje w takcie 2/4 (na 2 i 4 ręce) 23
III. Ćwiczenia i melodje w takcie 3/4 (na 2 i 4 ręce) 31
IV. Gammy majorowe, arfiki i kadencje 43
V. Powtórzenie rytmów (taktów) 4/4 2/4 i 3/4. Ćwiczenia, melodje i sonatiny na 2 i 4 ręce 49
VI. Ćwiczenia i melodje w takcie 3/8 (na 2 ręce) 60
VII. Ćwiczenia i melodje w takcie 6/8 (na 2 i 4 ręce) 69
VIII. Ćwiczenia i melodje w takcie 9/8 74
IX. Ćwiczenia i melodje w takcie 12/8 76
X. Melodje i tańce ludowe na 2 i 4 ręce 78
XI. Gammy minorowe, arfiki i kadencje 86
XII. Ćwiczenia, melodje i sonatki w rytmach 4/4 2/4 3/4 3/8 6/8 9/8 i 12/8 (na 2 i 4 ręce) 93
XIII. Ćwiczenia i melodje w takcie 3/2 112
XIV. Ćwiczenia i melodje w takcie 6/4 113
XV. Trójki i szóstki 115
XVI. Ozdobniki czyli upiększenia (Appogiatura, tryl i t. d.) 118

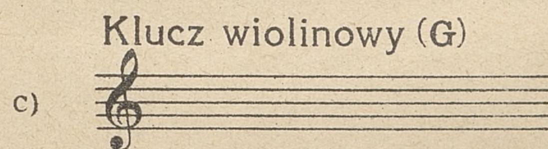
WIADOMOŚCI TEORETYCZNE.

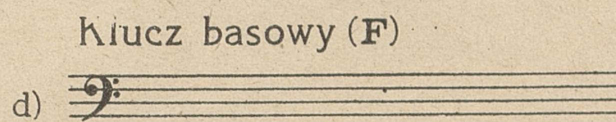
I

NAZWY NUT.
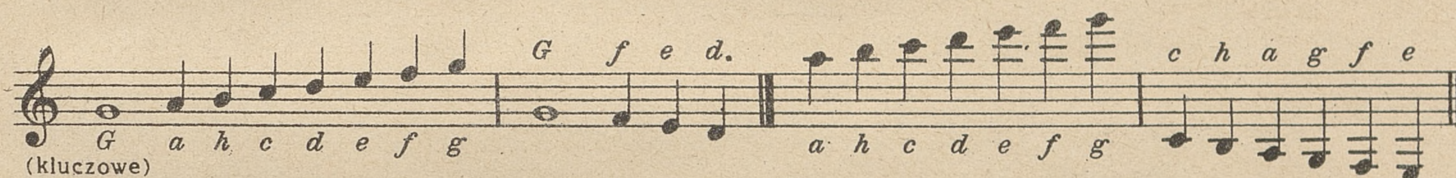
a)

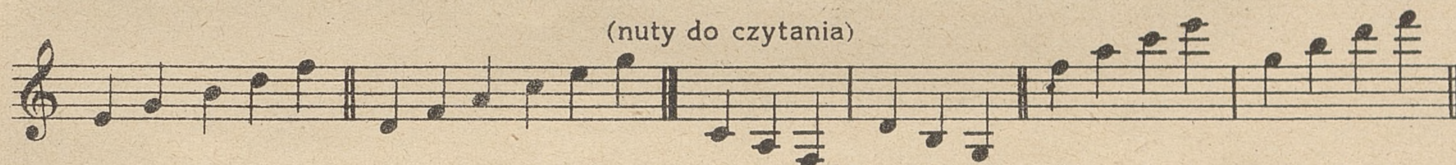
b)

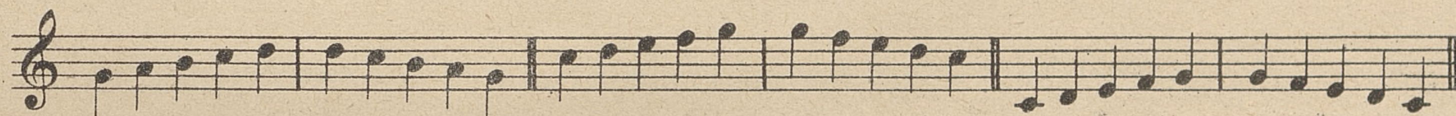
c)

d)
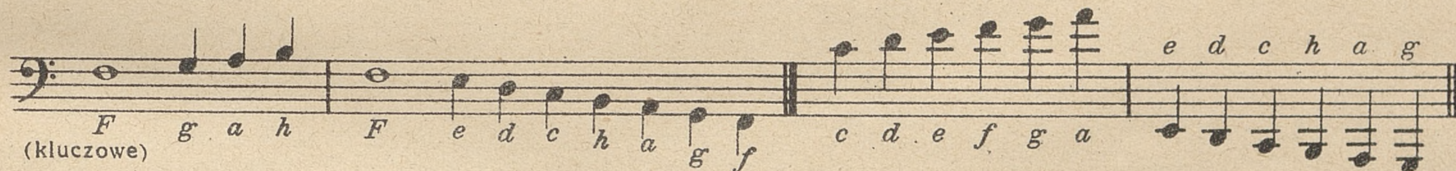
e) Nuty klucza wiolinowego (G).

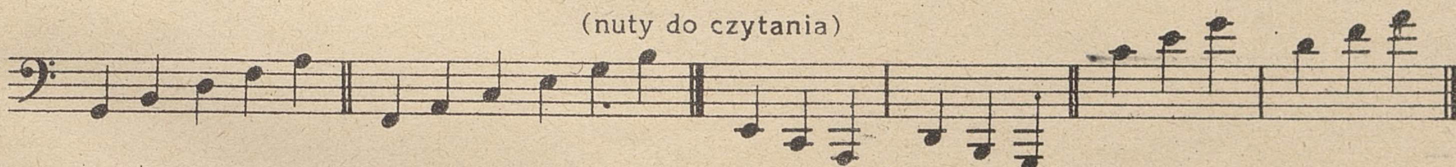

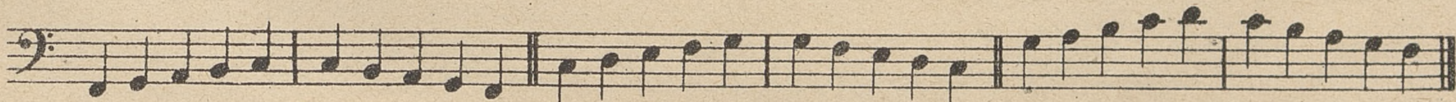

f) Nuty klucza basowego (F).

II

TABLICE WARTOŚCI NUT I PAUZ.

a)

Nuty — cała nuta, pół, ćwierć, ósemki (raz wiązane)

Pauzy — cała pauza, pół, ćwierć, ósemki

Nuty — dwa razy wiązane, trzy razy wiązane

Pauzy — dwa razy wiązane, trzy razy wiązane

i t.d.

b)

Cała nuta zawiera w sobie:

2 półnuty

lub

4 ćwierciowe

lub

8 ósemek (raz wiązanych)

i t.d.

c)

Cała nuta zawiera w sobie:

2 półnuty

lub

4 ćwierciowe

lub

8 ósemek (raz wiązanych)

lub

16 szesnastek (dwa razy wiązanych)

lub

32 trzy razy wiązanych.

d)

Cała pauza zawiera w sobie:

2 półpauzy

lub

4 ćwierćpauzy

lub

8 pauz raz wiązanych

i t.d.

III

LIGATURA I PUNKT.

a) **Ligatura** czyli **łącznik** ⁀ łączy dwie nuty jednakowe w brzmieniu w ten sposób, że druga nie jest uderzoną, lecz wytrzymaną podług wartości: n.p.

pisze się:

wykonanie:

i t.d.

b) **Punkt** (•) przedłuża każdą nutę lub pauzę, przy której stoi, o połowę jej wartości, n.p.

	Cała nuta z punktem.	Półnuta z punktem.	Ćwierciowa nuta z punktem.	Raz wiązana nuta z punktem
pisze się:				
wykonanie:				

i t.d.

	Pół pauzy z punktem.	Ćwierć pauzy z punktem.
pisze się:		
wykonanie:		

i t.d.

Często po pierwszym punkcie znajdujemy jeszcze drugi, w tym wypadku punkt drugi dodaje połowę wartości pierwszego, n.p.

pisze się:

wykonanie:

i t.d.

pisze się:

wykonanie:

i t.d.

IV

FERMATA (𝄐)

Fermata 𝄐, umieszczona nad nutą lub pauzą, jest znakiem dowolnego przedłużenia wartości nuty lub pauzy. Przedłużenie to zależy od dobrego słuchu wykonawcy, n.p.

V

TAKT.

Chcąc rytm dla oka uprzystępnić, a dla słuchu wyraźniejszym uczynić, posługujemy się *taktem*, t.j. *podziałem szeregu tonów na pojedyńczę cząstki, równe pod względem wartości nut*, i dlatego zwane miarą czyli taktem.

TAKTY:

Czterocwierciowy, lub C 1 2 3 4 — 2ᵘ ćwierciowy, 1 2 — 3ʸ ćwierciowy, 1 2 3

3ʸ ósemkowy, 1 2 3 — 6º ósemkowy, 1 2 3 4 5 6 — 9º ósemkowy, 1 2 3 4 5 6 7 8 9

12º ósemkowy, 1 2 3 4 5 6 1 2 3 4 5 6 — 3ʲ półnuty, 1 2 3 — 6º ćwierciowy. 1 2 3 4 5 6

VI

ZNAKI CHROMATYCZNE.

Krzyżyk ♯, bemol ♭, kasownik ♮.

a) **Krzyżyk:** ♯, umieszczony przed nutą, podwyższa jej brzmienie o *pół tonu,* (t. j. o najmniejszą odległość pomiędzy dźwiękami), n. p.

C—cis D—dis E—eis F—fis G—gis A—ais H—his

b) **Bemol:** ♭, umieszczony przed nutą, zniża jej brzmienie o pół tonu, n. p.

C—ces H—hes (b) A—aes G—ges F—fes E—es D—des

c) **Kasownik:** ♮, umieszczony przed nutą, przedtem podwyższoną krzyżykiem (♯), lub zniżoną bemolem (♭), zwraca ją do jej pierwotnego brzmienia, n. p.

Cis—c Dis—d Eis—e i t. d. *Ces—c Hes—h (B) As—a* i t. d.

(do czytania)

1 2 3 4 5 6 7 — 1 2 3 4 5 6 7

Oprócz powyższych znaków, są jeszcze podwójne krzyżyki, podwójne bemole i podwójne kasowniki.
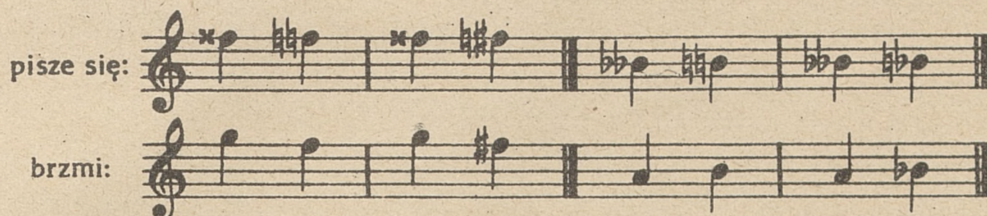
d) **Krzyżyk podwójny:** ×, umieszczony przed nutą, podwyższa jej brzmienie o dwa półtony.

n. p. *Cisis Disis Eisis Fisis Gisis Aisis Hisis*

e) **Bemol podwójny:** ♭♭, umieszczony przed nutą, obniża jej brzmienie o dwa półtony.

n. p. *Ceses Heses (Bb) Asas Geses Feses Eses Deses*
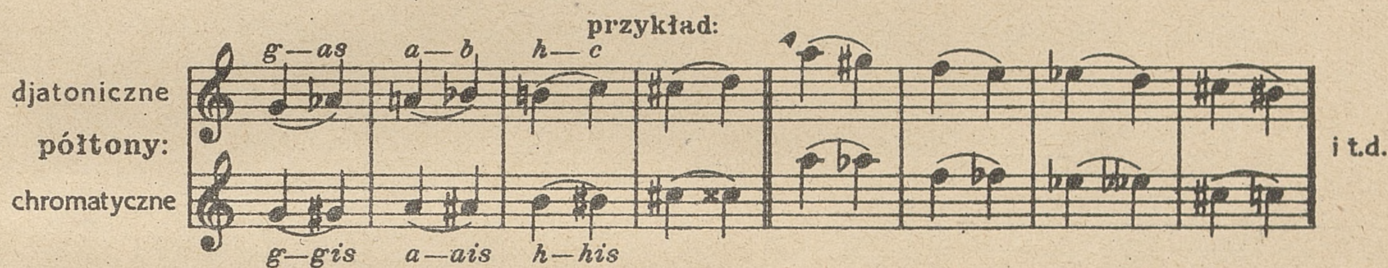
Kasownik podwójny: (♮♮), umieszczony przed nutą, przedtem podwyższoną podwójnym krzyżykiem: (×), lub zniżoną podwójnym bemolem (♭♭), zwraca ją do jej pierwotnego brzmienia, n.p.

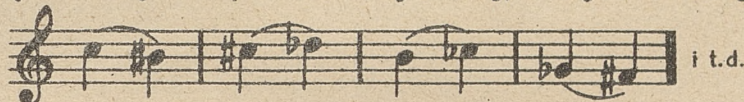
VII

PÓŁTON DJATONICZNY I CHROMATYCZNY.

Półtony (najmniejsza odległość) są dwojakie: **djatoniczny i chromatyczny.**
Półton djatoniczny mieści się na dwóch przyległych nazwach nut, n.p. *c—des.*
Półton chromatyczny mieści się na jednej nazwie nuty, n.p. *c—cis.*

Enharmonicznością zowiemy dźwięki *rozmaitej nazwy,* lecz *jednakowego brzmienia,* n.p.

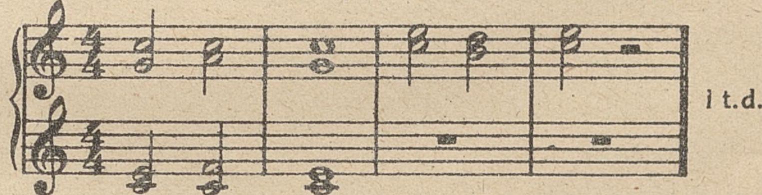
VIII

MELODJA I HARMONJA.

Melodja jest to następstwo pojedyńczych dźwięków, które tworzą myśl muzyczną, n.p.
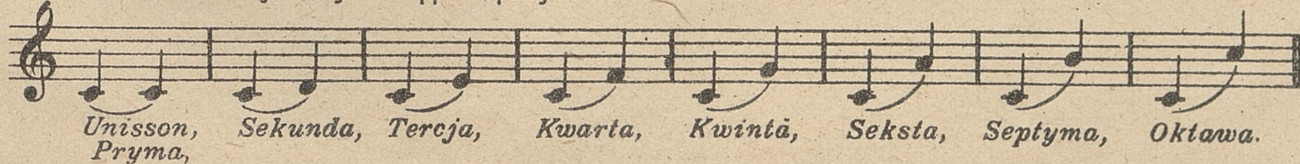

Harmonja jest to następstwo kilku lub więcej jednocześnie brzmiących dźwięków, n.p.

IX

TABLICA INTERWALI CZYLI ODLEGŁOŚCI.

Interwalem nazywamy odstęp między dwoma tonami.

X

TERMINOLOGJA MUZYCZNA.

WOLNE TEMPA:

1. **Largo**–szeroko, oznacza: ruch czasu najpowolniejszy.
2. **Larghetto**–nie tak powoli i poważnie, jak **Largo**.
3. **Grave**–ciężko, poważnie.
4. **Adagio**–powoli
5. **Lento**–powoli, prawie to samo co **Adagio**.
6. **Maestoso**–wzniośle, uroczyście.

UMIARKOWANE TEMPA:

1. **Andante**–zwolna postępując, spokojnie.
2. **Andantino**–cokolwiek spokojnie.
3. **Moderato**–umiarkowanie.
4. **Allegretto**–z umiarkowaną, przyjemną żywością.

SZYBKIE TEMPA:

1. **Allegro**–wesoło i żywo.
2. **Vivace**–żywo i żwawo.
3. **Presto**–bardzo szybko.
4. **Prestissimo**–jak najprędzej.

Znaki służące do cieniowania:

1. *fortissimo* (*ff*)–bardzo mocno.
2. *forte* (*f*)–mocno.
3. *mezzo forte* (*mf*)–średnio mocno.
4. *piano* (*p*)–cicho
5. *pianissimo* (*pp*)–bardzo cicho.
6. *crescendo* (<)–coraz silniej.
7. {*decrescendo*, *diminuendo*} (>)–coraz słabiej.
8. *staccato* (♪♪♪)–odrzucać nuty (krótko uderzać).
9. *legato* (⁀)–łączyć.
10. *mezzo staccato* (♪♪♪)–półkrótko.
11. *sforzando* (*sfz*)–lub ♪, mocniejsze uderzenie pojedyńczej nuty.

Wyrazy oznaczające charakter dzieła:

1. *Agitato*–burzliwie.
2. *Cantabile*–śpiewnie.
3. {*Rallentando*, *Ritardando*}–zwalniając.
4. {*Accelerando*, *Stringendo*}–przyśpieszając.
5. *Mosso*–żywo.
6. *Tranquillo*–spokojnie.
7. *Un poco*–trochę.
8. *Meno*–mniej.
9. *Assai*–bardzo.
10. {*A tempo*, *Tempo primo*}–w pierwszem tempie.
11. *Tenuto*–wytrzymać.

JESZCZE O NIEKTÓRYCH ZNAKACH:

1. *Da capo (D. C.)*–od początku, powtórnie.
2. *Fine*–koniec.
3. *Da capo al fine*–od początku powtórzyć aż do miejsca, gdzie umieszczony wyraz: *Fine*.
4. Dwie kreski, przecinające prostopadle pięć linji z punktami w pośrodku, zowią sie znakami *powtórzenia czyli repetycjami*.
5. *Dal segno* (𝄋)–od znaku. Oznacza powtórne rozpoczęcie kompozycji od miejsca, gdzie podobny znak poprzednio już był umieszczony.
6. Jeżeli przy końcu jakiego okresu kompozycji znajduje się klamra z napisem: wtedy *za pierwszym razem graj oznaczone 1ª, drugim zaś razem opuść 1ª, a wykonaj 2ª.*

7. *Łancuszek*–z *8*.........va nad nutami oznacza wykonanie o oktawę wyżej, zaś pod nutami oznacza wykonanie o oktawę niżej.

8. *Loco*–w miejscu.

XI. KLAWJATURA O 7 OKTAWACH.

(Ostatni klawisz po lewej ręce brzmi najniżej, ostatni zaś po prawej brzmi najwyżej). Klawjaturą zowiemy szereg klawiszy.

	1ª oktawa.	2ª oktawa.	3ª oktawa.	4ª oktawa.	5ª oktawa.	6ª oktawa.	7ª oktawa.
	KONTRA.	WIELKA.	MAŁA.	RAZ OKREŚLNA.	2 RAZY OKREŚLNA.	3 RAZY OKREŚLNA.	4 RAZY OKREŚLNA.
a h	c d e f g a h	c d e f g a h	c d e f g a h	c d e f g a h	c d e f g a h	c d e f g a h	c d e f g a

a) Białe klawisze:

(kl.) c d e f g a h c d e f g a h c d e f g a h c d e f g a

a h c d e f g a h c d e f g a h c d e f g a h c d e f g (kl.)

b - (ais) | des-(cis) es-(dis) ges-(fis) as-(gis) b-(ais) | cis-(des) dis-(es) fis-(ges) gis-(as) ais-(b) | des-(cis) es-(dis) ges-(fis) as-(gis) b-(ais) | cis-(des) dis-(es) fis-(ges) gis-(as) ais-(b) | des-(cis) es-(dis) ges-(fis) as-(gis) b-(ais) | cis-(des) dis-(es) fis-(ges) gis-(as) ais-(b) | des-(cis) es-(dis) ges-(fis) as-(gis)

b) Czarne klawisze:

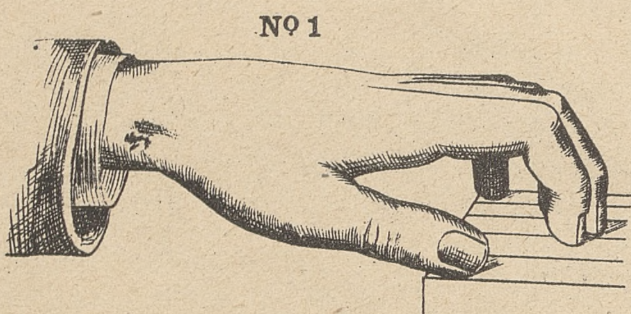
c c c c c c c

ges as b | cis dis fis gis ais | des es ges as b | cis dis fis gis ais | des es ges as

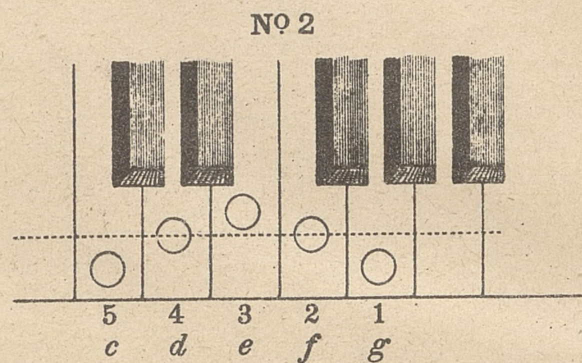
b des es ges as b cis dis fis gis ais des es ges as b cis dis fis gis ais

UKŁAD RĄK.

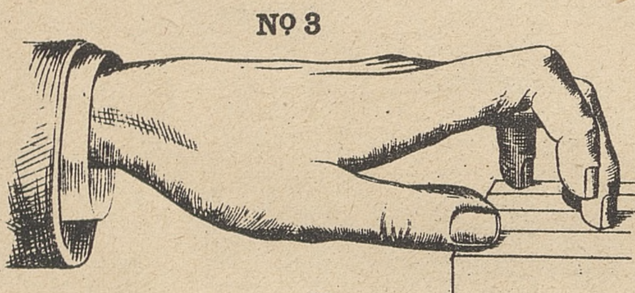
№ 1

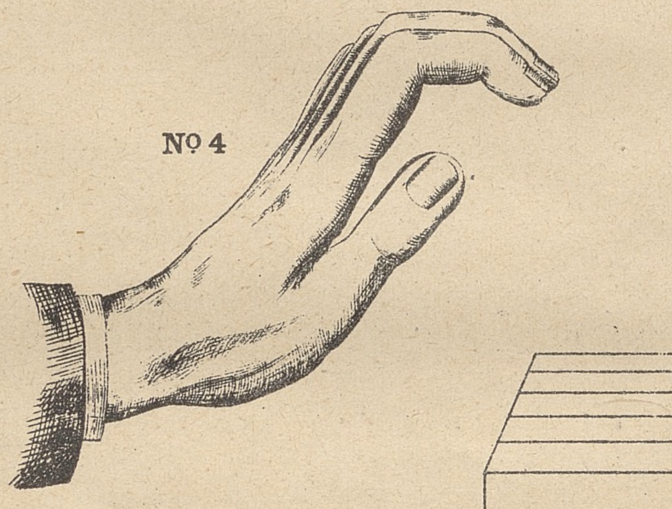
№ 2

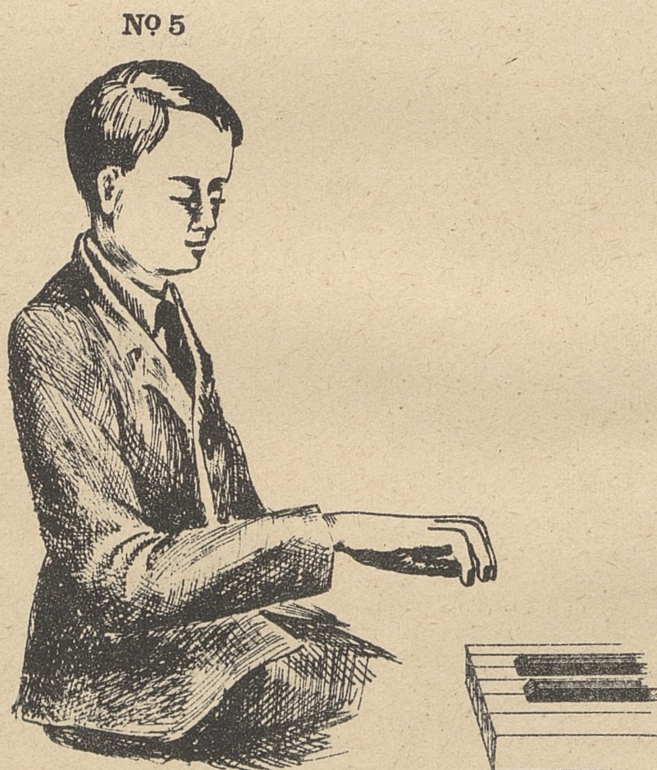
№ 3

№ 4

№ 5

№ 1 Układ ręki (lewej).
№ 2 Miejsce dla palców na klawiszach.
№ 3 Uderzenie palcem.
№ 4 Rzutkość dłoni (przedręcza).
№ 5 Ruch ręki przy uderzeniu akordu na forte lub fortissimo.

Klucz 𝄞 wiolinowy (G).

I. ĆWICZENIA I MELODJE W TAKCIE 4/4 (C).

(w obrębie 5 tonów)

Takt czteroćwierciowy mieści w sobie:

a) 1. 2. 3. 4.

b) 1. 2. 3. 4.

c) 1. 2. 3. 4.

d) 1. 2. 3. 4.

Uwaga. Uczeń powinien wprawiać się wolno, każdą ręką z osobna, następnie razem.

1. ĆWICZENIA PIĘCIOPALCOWE.

Bardzo wolno (Liczyć w głos). A. Różycki.

Prawa ręka.

Lewa ręka.

lub C 1.2.3.4. 1.2.3.4. 1.2.3.4.

2. ĆWICZENIE NA POZNANIE WARTOŚCI NUT.

Wolno. A. Różycki.

1. 2. 3. 4. 1. 2. 3. 4. 1. 2. 3. 4. 1. 2. 3. 4.

3. ĆWICZENIA PIĘCIOPALCOWE.

a)

Wolno.

mf 1. 2. 3. 4. 1. 2. 3. 4.

legato

b)

1. 2. 3. 4.

c)

1. 2. 3. 4.

4. MELODJA.

Wolno. A. Różycki.

1. 2. 3. 4. | 1. 2. 3. 4. | etc.

legato

1. 2. 3. 4. | 1. 2. 3. 4.

5. MELODJA.

Wolno. A. Różycki.

1. 2. 3. 4. | 1. 2. 3. 4.

legato

1. 2. 3. 4.

1. 2. 3. 4. | 1. 2. 3. 4.

6. MELODJA.

Wolno. A. Różycki.

1. 2. 3. 4. | 1. 2. 3. 4.

legato

1. 2. 3. 4.

1. 2. 3. 4.

7. MELODJA na 4 RĘCE.

A. Różycki.

Wolno.

Uczeń.

1. 2. 3. 4.

p legato

cresc.

Wolno.

Nauczyciel.

p

cresc.

8. MELODJA na 4 RĘCE.

A. Różycki.

Wolno.

Uczeń.

p 1. 2. 3. 4.

legato

1. 2. 3. 4.

Wolno.

Nauczyciel.

p

U.

p

N.

p

*) 8 ········ oznacza wykonanie o oktawę wyżej.

9. ĆWICZENIA PIĘCIOPALCOWE.

Wolno.

mf 1. 2. 3. 4.
legato

1. 2. 3. 4.

1. 2. 3. 4.

1. 2. 3. 4.

10. SZTUCZKA.

A. Różycki.

Umiarkowanie.

mf 1. 2. 3. 4.
legato

1. 2. 3. 4.

1. 2. 3. 4.

11. MARSZ.

A. Różycki.

Umiarkowanie.

mf 1. 2. 3. 4.

12. ĆWICZENIA PIĘCIOPALCOWE.

Wolno.

legato

g a h c d

mf 1. 2. 3. 4.

g a h c d

13. STUDJUM RYTMICZNE.

A. Różycki.

Umiarkowanie.

mf 1. 2. 3. 4. — 1. 2. 3. 4. — 1. 2. 3. 4.

legato

14. PIOSNKA.

A. Różycki.

Umiarkowanie.

mf 1. 2. 3. 4. — 1. 2. 3. 4. — 1. 2. 3. 4.

legato

1. 2. 3. 4.

15. ĆWICZENIA PIĘCIOPALCOWE.

Wolno.

g a h c d

mf

16. CHORAŁ na 4 RĘCE.

Andante (zwolna, spokojnie).

Uczeń.

1.2.3.4. 1. 2. 3. 4.

p legato

f

Andante.

Nauczyciel.

p

f

U.

p

N.

p

U.

cresc.

f

1. 2. 3.

N.
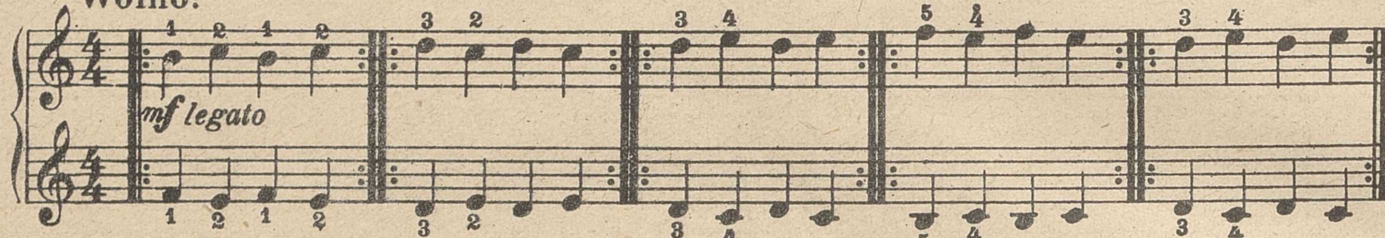
cresc.

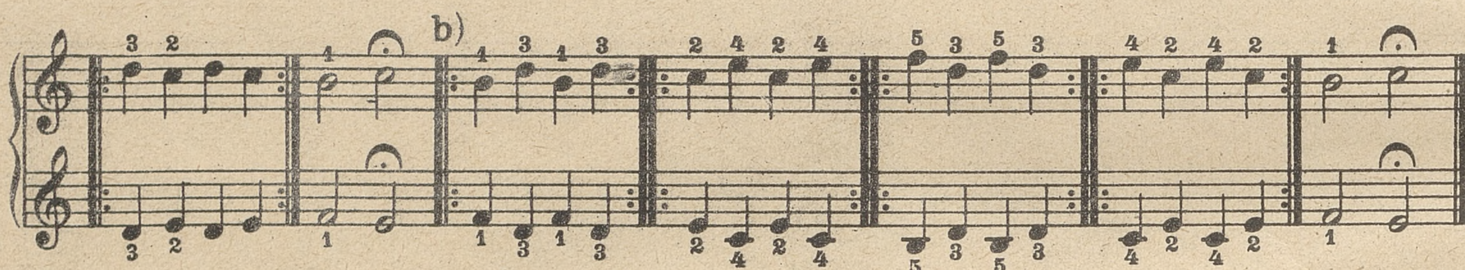
f

17. ĆWICZENIA PIĘCIOPALCOWE.

(W ruchu przeciwnym.)

a) **Wolno.**
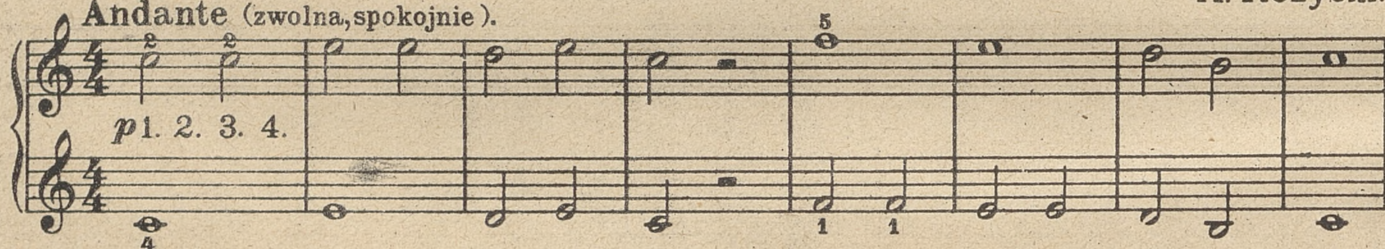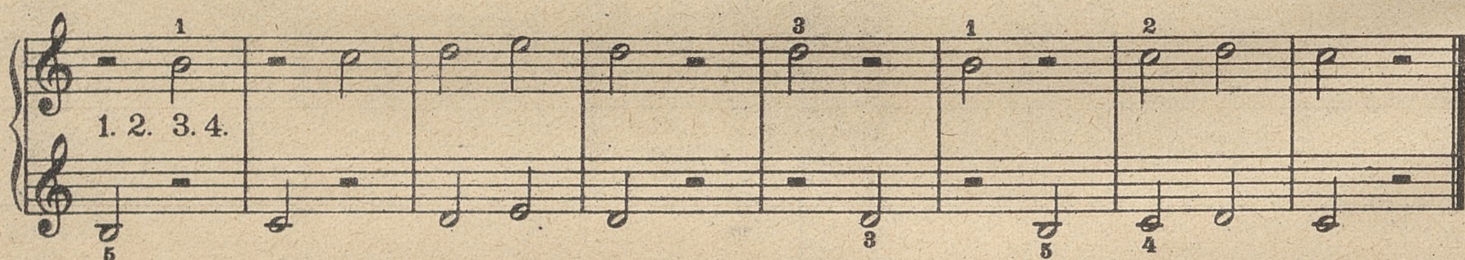

18. STUDJUM.

A. Różycki.

Andante (zwolna, spokojnie).
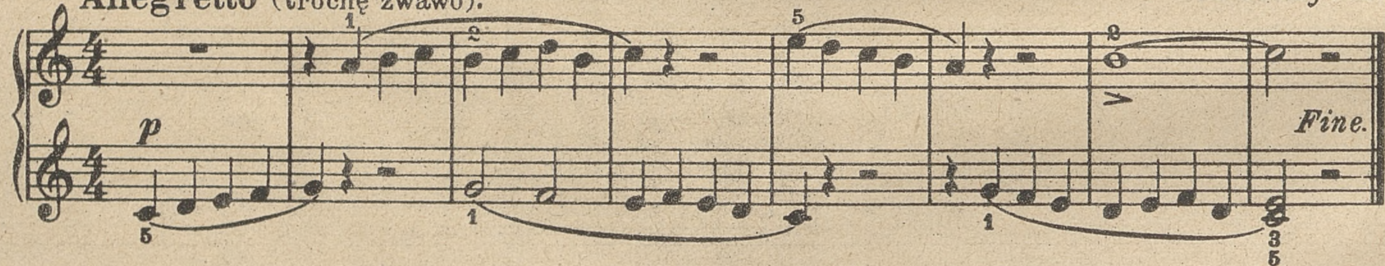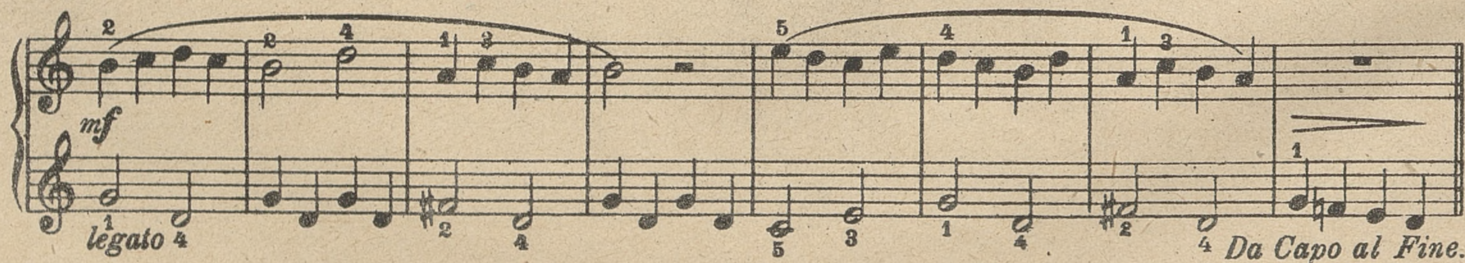

19. STRUMYCZEK.

A. Różycki.

Allegretto (trochę żwawo).

20. STUDJUM.

A. Różycki.
(podług Koehlera)

Moderato (umiarkowanie).

mf legato

21. KOŁYSANKA.

A. Różycki.

Andante (zwolna, spokojnie).

p
legato

mf

mf

p

22. MARSZ na 4 RĘCE.

Poco Allegretto (cokolwiek żwawo). A. Różycki.

Uczeń. *p*

Poco Allegretto.

Nauczyciel. *p* *stacc.*

U *cresc.* *f* *Fine.*

N *cresc.* *f* *Fine.*

Trio. U. *f* *D.C. al Fine.*

Trio. N. *f* *D.C. al Fine.*

W DALSZYM CIĄGU ZALECAM:

na 4 ręce:

Spindler op. 216 cah. I 17 morçeaux a 4 mains (Les deux amies, I dégré, № 1. éd. M. Arct).
Loeschorn op. 182 cah. I 5 leçons mélodiques („ „ „ I „ № 7 „ „)

na 2 ręce:

Różycki. Exercices dans l'étendue des 5 tons (Etudes et Exercices, I dégré № 1 éd. M. Arct).

II. ĆWICZENIA I MELODJE W TAKCIE 2/4

(w obrębie 5 tonów)

Takt 2/4 mieści w sobie a) 1.2. b) 1. 2. c) 1. 2. d) 1. 2.

1. TEMAT Z WARJACJAMI.

A. Różycki.

Andantino (cokolwiek spokojnie).

p legato

1. 2. 1. 2.

War. 1.

p legato

1. 2.

War. 2.

p legato

1. 2.

2. ĆWICZENIA PIĘCIOPALCOWE.

Moderato (umiarkowanie).

mf 1. 2. 1. 2.

3. KRAKOWIAK.

Allegretto (trochę żwawo). A. Różycki.

p legato 1. 2. 1. 2. *f* *mf* *p*

4. MAŁE STUDJUM.

Moderato (umiarkowanie) A. Różycki.

mf *Fine.* *p* *D.C. al Fine.*

5. ĆWICZENIA PIĘCIOPALCOWE.

Moderato (umiarkowanie)

mf 1 *legato* 2. 1. 2.

6. MAŁE STUDJUM.

Allegretto (trochę żwawo). A. Różycki.

p legato

p

f

7. PIOSNECZKA na 4 RĘCE.

Moderato (umiarkowanie).

Uczeń.

p

Moderato.

Nauczyciel.

p

U.

f

N.

f

8. SIELANKA.

L'istesso tempo (tož samo tempo, co w № 7). A. Różycki.

1. 2. 1. 2. *p* *mf* *p*

9. TĘSKNOTA.

Andante (spokojnie). A. Różycki.

mf *p* *p* *mf* *p*

10. GADUŁY.

Allegro (żywo). A. Różycki.

f

f

11. STUDJUM.

Allegretto (trochę żwawo). A. Różycki.
(podług Koehlera)

mf legato

12. KOLĘDA.

Moderato (umiarkowanie). A. Różycki.

13. WPRAWKA.

Moderato.

14. RONDINO

L'istesso tempo (poprzednie tempo). A. Różycki.

p legato

legato

15. WPRAWKA.

Moderato.

legato

16. KOWALCZYK.

Moderato. A. Różycki.

legato

Fine.

1. 2.

D.C. al Fine.

17. PIOSNKA na 4 RĘCE.

Allegro (żywo).

Uczeń.

Allegro.

Nauczyciel.

U.

N.

Uwaga. Ponieważ uczeń po przegraniu I i II rozdziału szkoły dostatecznie zapoznał się z kluczem wiolinowym, można już zacząć grać w dwóch kluczach jednocześnie, tak, aby dla prawej ręki służył wiolinowy, dla lewej zaś basowy.

W dalszym ciągu zalecam:

na 2 ręce:

Biehl,	Prière	(Le jeune pianiste I dégré) éd. M. Arct.
Valiquet,	Musette	
Biehl,	Rondeau C dur	(Le jeune pianiste II dégré) éd. M. Arct.
	Rondeau G dur	

na 4 ręce:

Schwalm,	Six petits morçeaux	(Les deux amies I dégré) éd. M. Arct.
Spindler,	Op. 216. cah. II 17 morçeaux	
Behr,	Joujoux (Valse)	

Klucz basowy (F).

III. ĆWICZENIA I MELODJE W TAKCIE 3/4

(w obrębie 5,6 i więcej tonów).

Takt 3/4 mieści w sobie:

a) 1. 2. 3. b) 1. 2. 3 c) 1. 2. 3.

d) 1. 2. 3. e) 1. 2. 3.

Nuty klucza basowego czyli F

f g a h c d e f f e d c h a g f e d c h

(Klucz.)

1. STUDJUM.

Moderato (umiarkowanie). A. Różycki.

3 1 4 2 1 3

mf 1—2—3 *legato* 1—2—3

5 3 4 2 2 1

etc.

etc.

1 3

1—2—3

3 5 2 4 5 3 5 1

3 1 4 2 1 3 2 1

1—2—3

5 3 4 2 3 5 2 3 5

2. ĆWICZENIE NA RZUTKOŚĆ DŁONI.

Wolno.

mf 1 — 2 — 3 ete.

3. ĆWICZENIE 5º PALCOWE.

Moderato (umiarkowanie).

1 — 2 — 3 ete.

4. MELODJA.

A.Różycki.

Andante (zwolna, spokojnie).

1-2-3 1-2-3

p *legato* *f* *p*

1-2

5. STUDJUM.

Allegretto (dość żywo). K. Czerny.

mf

f

6. SZTUCZKA.

Andantino (niezbyt wolno). A. Różycki.

p

legato

mf

7. ĆWICZENIA W OBRĘBIE 6u TONÓW.

Moderato (umiarkowanie).

f

8. STUDJUM.

Moderato.

A. Różycki.

p

crescendo

mf

dim.

p

crescendo

mf

9. POLKA - MAZURKA na 4 RĘCE.

Allegretto (dość żywo).

Uczeń. *f* *p dolce (łagodnie)*

Allegretto.

Nauczyciel. *f* *p*

U. *Fine.* *mf*

N. *Fine.* *mf*

U. 1. 2. D.C. al Fine.

N. 1. 2. D.C. al Fine.

W dalszym ciągu zalecam:

na 4 ręce:

Spindler op. 216 cah. III Adieu (I dégré) } „Les deux amies" éd. M. Arct.
Haydn Andante de la Symphonie (II dégré) }

10. ĆWICZENIA NA WYROBIENIE NIEZALEŻNOŚCI PALCÓW.

A. Różycki.

Lento (wolno). *legato* *mf*

11. WALCZYK TYROLSKI.

Moderato (umiarkowanie). A. Różycki.
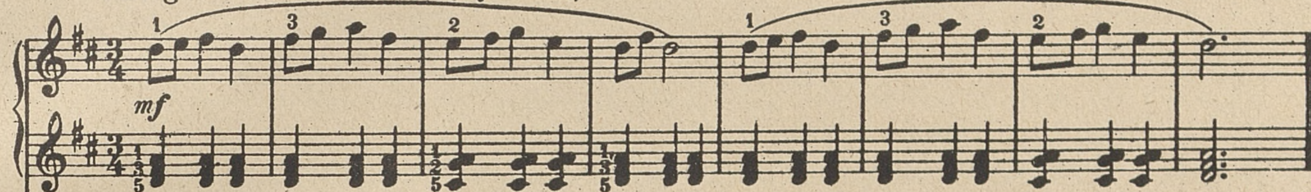
p *legato* *Fine.* *D.C. al Fine.*

12. SCHERZINO (żarcik) na 4 RĘCE.

Allegretto (z umiarkowaną żywością).
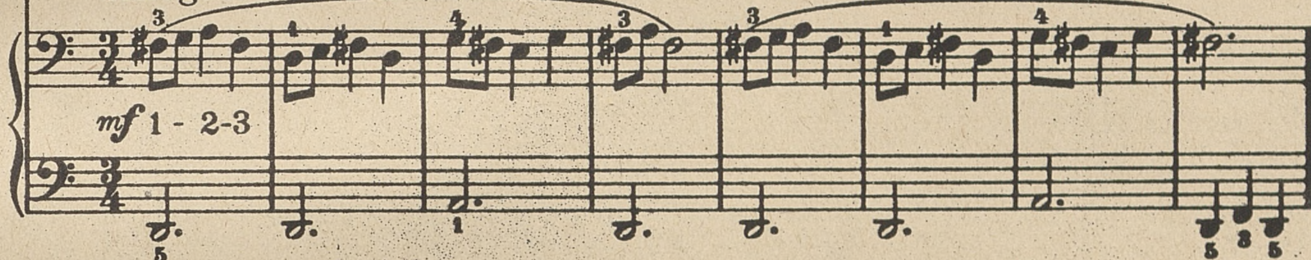
A. Różycki.

Nauczyciel lub uczeń.
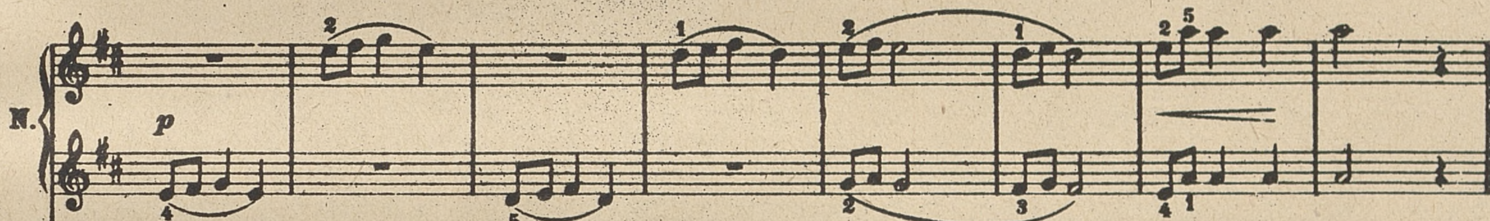

Allegretto.
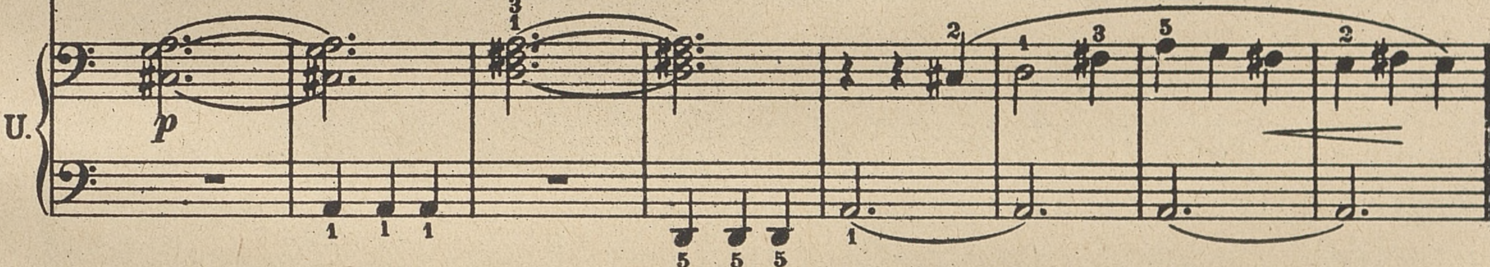
Uczeń.
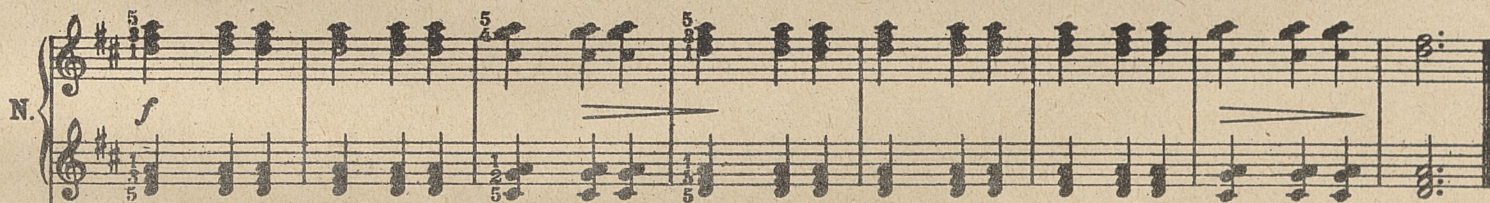

N.
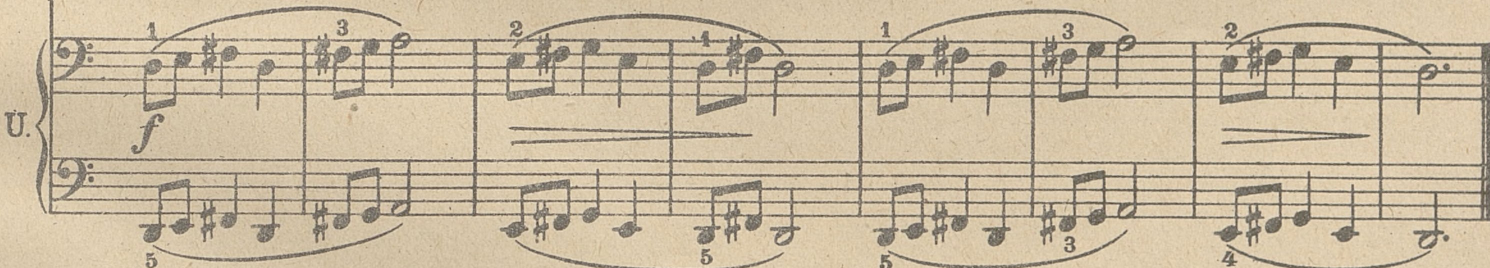

U.

N.

U.

W dalszym ciągu zalecam:

na 2 ręce:

Etudes et exercices „I dégré“ **Löschhorn** 15 etudes enfantines. éd M. Arct.

„II dégré“ **Biehl** 14 etudes mélodiques. éd M. Arct.

13. RONDINO.

A. Różycki.

Moderato (umiarkowanie)

p

legato

f

mf

14. ĆWICZENIE W PROGRESJI DJATONICZNEJ.

Moderato (umiarkowanie).

mf

1-2-3

1-2-3

15. WALC.

Allegretto (dość żywo). A. Różycki.

p

staccato

Fine.

mf

D.C. al Fine.

16. ĆWICZENIA 5º PALCOWE.

Allegretto (dość żywo).

mf

legato

17. STUDJUM.

Moderato (umiarkowanie). A. Różycki.

legato

p

f

mf

p

rit.

18. MAZUREK.

Allegretto (dość żywo). A. Różycki.

mf

p

crescendo

19. ĆWICZENIA W PODWÓJNYCH TONACH.

Andante (zwolna).

mf legato

legato

20. PRELUDJUM (Przegrywka.)

Adagio (powoli).

A. Różycki.

21. ŻYCZENIE.

F. Chopin.
(1809-1849)

Moderato.

p dolce

mf

p dolce

p

22. MENUET.

W. A. Mozart.
(1756-1791)

Moderato.

mf dolce

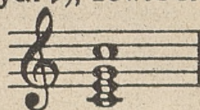
p
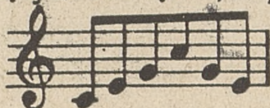
legato

f

IV. GAMMY MAJOROWE (djatoniczne i chromatyczne), ARFIKI I KADENCJE.

Gamma jest to kolejne następstwo dźwięków, zawarte w jednej lub kilku oktawach.
Ponieważ każda gamma posiada stałe dźwięki, przeto otrzymuje stałe znaki chromatyczne (♯ i ♭).
Gamma, która składa się z pięciu całych i dwóch półtonów, zowie się **djatoniczną**.
Gamma, która składa się z samych półtonów (podwyższanych ♯ i zniżanych ♭), zowie się **chromatyczną**.

Akordem zowiemy kilka jednocześnie brzmiących dźwięków, n. p.
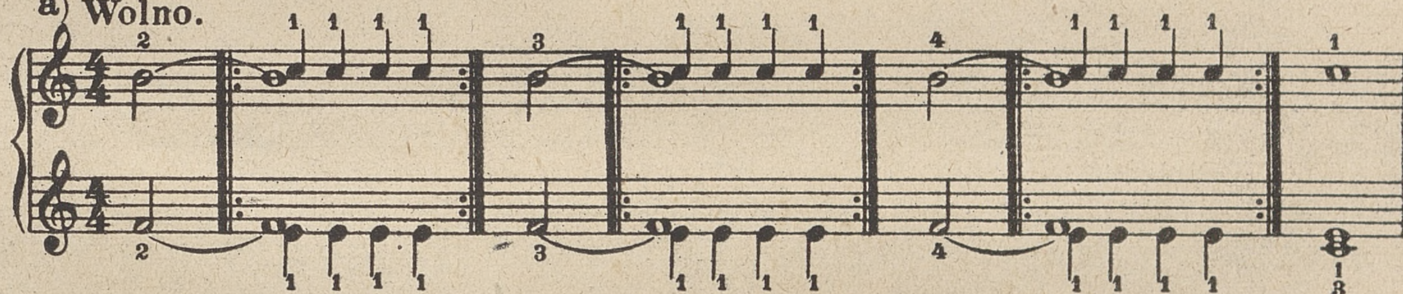
Arfikiem zowiemy rozpryśnięcie akordu, n. p.
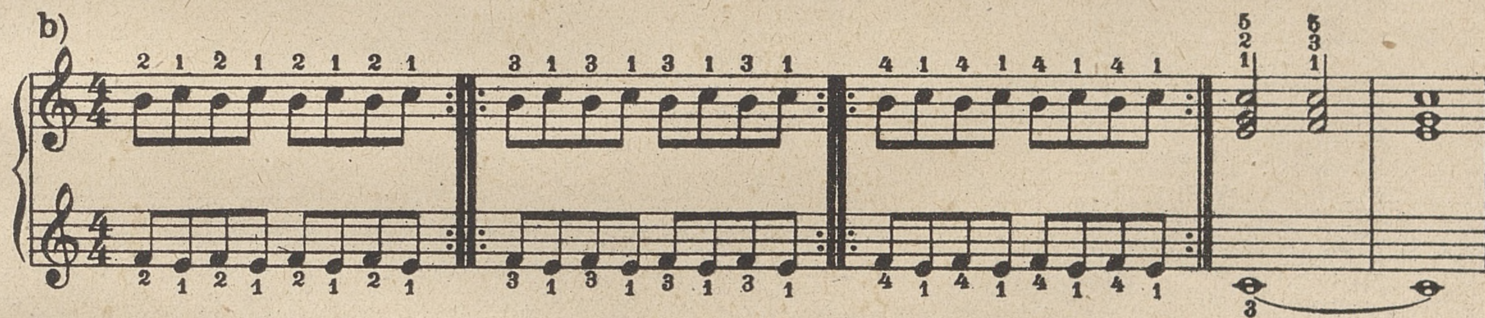
Kadencją zowiemy szereg akordów zaokrąglających końcówkę utworu muzycznego.
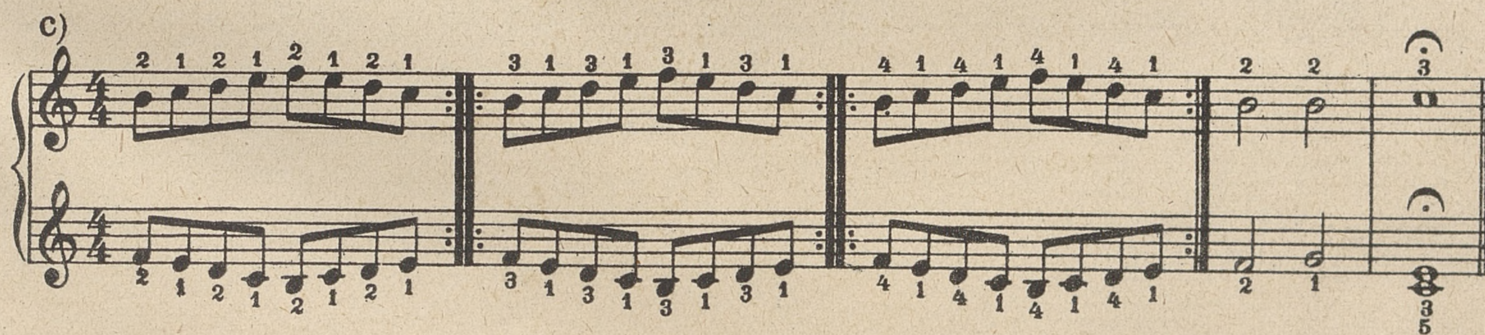
Uwaga. Nie należy uczyć się wszystkich gamm i arfików za jednym razem. Uczeń najlepiej postąpi, pracując nad każdą tonacją wolno i osobno każdą ręką, a w końcu razem.

1. ĆWICZENIA PRZYGOTOWAWCZE DO GAMM.

(Podkładanie wielkiego palca.)

2. GAMMY MAJOROWE.

a). PIERWOTNA.

przy kluczu: *nic.*
C major (dur)

C. Gamma. Moderato (umiarkowanie).

mf legato

Kadencja. Lento (powolnie).

Arfiki.

mf legato

b) Z KRZYŻYKAMI.

przy kluczu: *fis.*
G major (dur) 1♯

G. Gamma.

Kadencja.

Arfiki.

D.

przy kluczu:
fis, cis.
D major
(dur)
2 ♯

A.

przy kluczu:
fis, cis, gis.
A major
(dur)
3 ♯

E.

przy kluczu:
fis, cis, gis, dis.
E major
(dur)
4 ♯

H.

przy kluczu: *fis, cis, gis, dis, ais.*

H major (dur)
5 ♯

Fis.

przy kluczu: *fis, cis, gis, dis, ais, eis.*

Fis major (dur)
6 ♯

Cis.

przy kluczu: *fis, cis, gis, dis, ais, eis, his.*

Cis major (dur)
7 ♯

c) Z BEMOLAMI.

F.

przy kluczu: *b*

F major (dur)

1♭

B.

przy kluczu: *b, es*

B major (dur)

2♭

Es.

przy kluczu: *b, es, as.*

Es major (dur)

3♭

As.

przy kluczu: *b, es, as, des.*

As major (dur) 4♭

Des.

przy kluczu: *b, es, as, des, ges.*

Des major (dur) 5♭

Ges.

przy kluczu: *b, es, as, des, ges, ces.*

Ges major (dur) 6♭

Ces.

przy kluczu: *b, es, as, des, ges, ces, fes.*

Ces major (dur) 7♭

3. GAMMA CHROMATYCZNA.
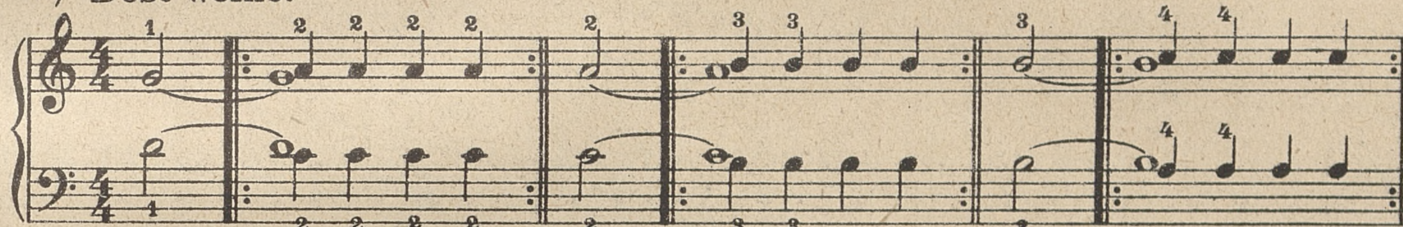
V. POWTORZENIE RYTMÓW (taktów) $\frac{4}{4}$ $\frac{2}{4}$ i $\frac{3}{4}$.
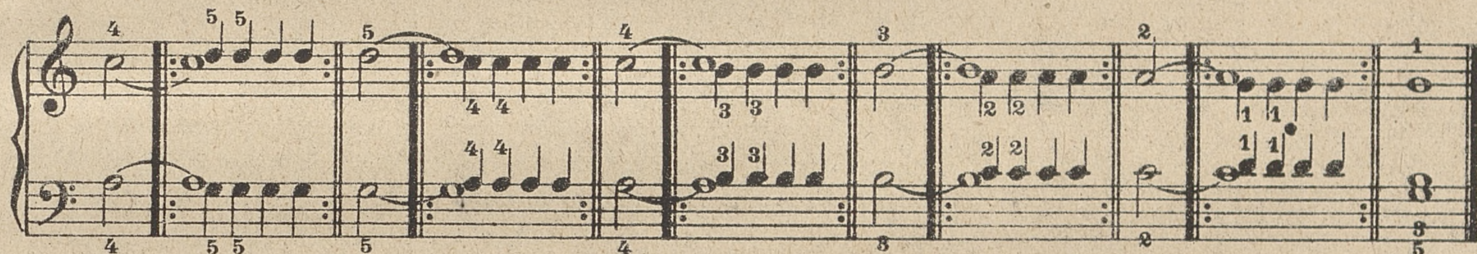
ĆWICZENIA, MELODJE I SONATINY.

1. ĆWICZENIA NA WYROBIENIE NIEZALEZNOŚCI PALCÓW.
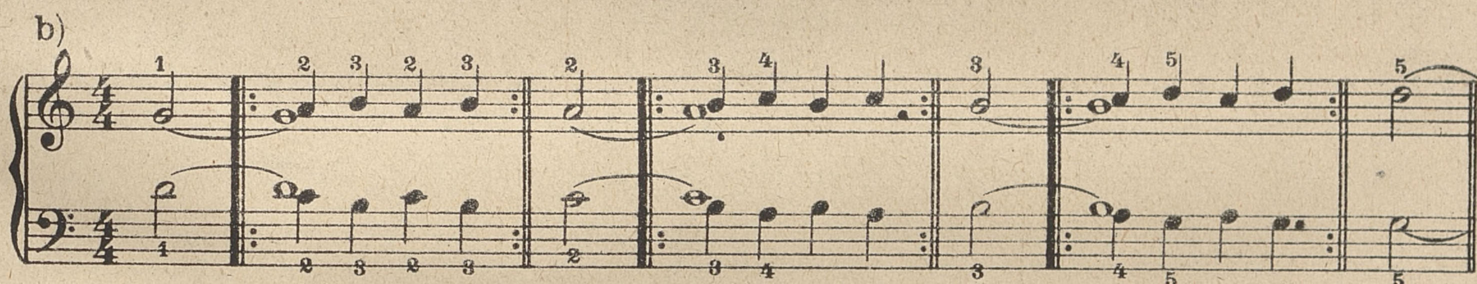
A. Różycki.

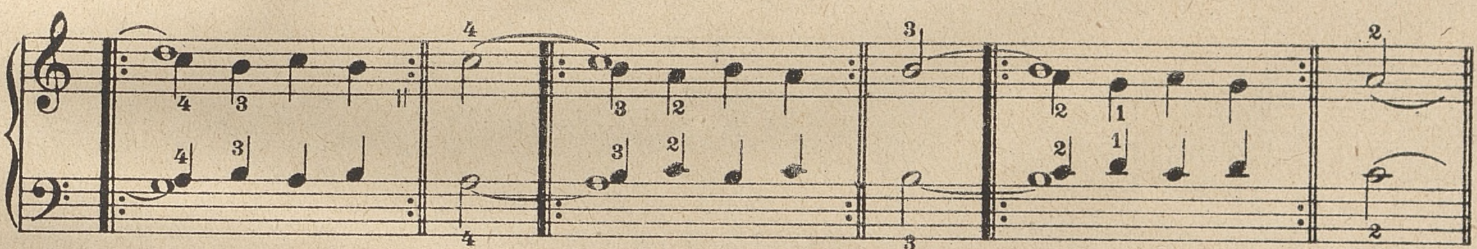
a) **Dość wolno.**
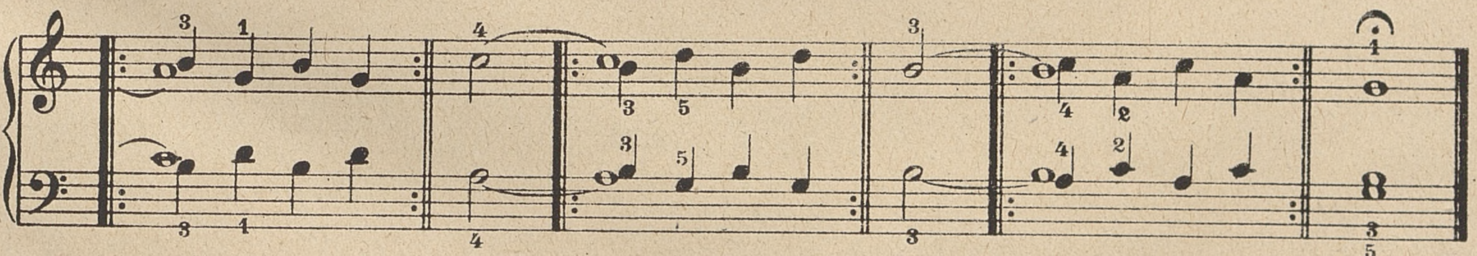

b)

2. ETIUDA

(C dur.)

Moderato. I. B. Duvernoy.

mf *p* *mf* *legato*

3. SONATINA

(G dur).

Moderato. L. van Beethoven. (1770-1827)

p *mf* *p dolce*

mf

legato

4. ETIUDA

(C dur).

Czerny.
(1791-1857)

Moderato.

p

f

5. ĆWICZENIA.

a)

b)

6. ETIUDA

(G dur).

Allegro. K. Czerny.

f *legato*

ff

7. FORELA.

F. Schubert.
(1797-1828)

Allegretto.

mf

dolce

p

mf

f

f

8. ETIUDA (G-dur).

Allegretto. Czerny.

p legato

legato mf

p

9. ALLEGRETTO Z SYMFONJI na 4 RĘCE

(A-moll).

L. v. Beethoven.

Allegretto.

Nauczyciel lub UCZEŃ.

Allegretto.

Uczeń.

N.

U.

N.

U.

10. ANDANTINO Z WARJACJAMI.

Temat.

Andantino (trochę spokojnie).

mf

War. 1.

p

legato

War. 2.

dolce (*przyjemnie*)

legato

War. 3.

p *scherzando* (*żartobliwie*)

War. 4.

mf

11. POLONEZ na 4 RĘCE

(F - dur).

A. Diabelli.

Trio.
U.

Trio.
N.

U.

N.

U.

Polonaise da Capo al Fine.

N.

Polonaise da Capo al Fine.

12. ĆWICZENIA NA WYROBIENIE NIEZALEŻNOŚCI PALCÓW.

a) Moderato. A. Różycki.

b)

c)

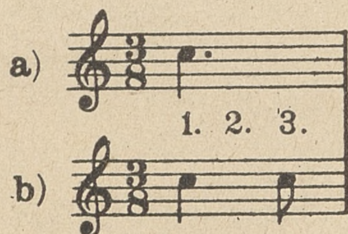
d)

e)

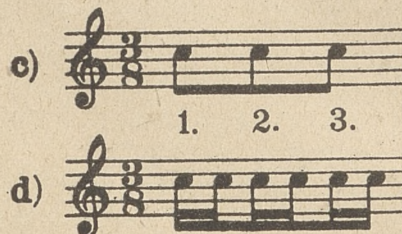
f)

VI. ĆWICZENIA I MELODJE W TAKCIE (rytmie) 3/8.

Takt 3/8 mieści w sobie:

a)

b)

c)

d)

1. STUDJUM.

Andantino.

A. Różycki.

Andantino.

p legato

1. 2. 3.

p

1. 2. 3.

mf

mf

dim.

2. MAZUREK (C-dur).

A. Różycki.

Allegro (żwawo).

3. ĆWICZENIE. (A-moll).

Allegretto (trochę żwawo). A. Różycki.

mf legato

legato

legato

4. TEMAT Z WARJACJAMI.

G - dur.

Temat.
Allegretto. F. Kuhlau.

p

War. 1.

p

War. 2.

5. IDYLLA na 4 RĘCE (G - dur).

(Poemat sielankowy.)

A. Różycki.
(na temat Krauzego).

Moderato.

Uczeń.

Nauczyciel

U.

N.

8

U.

f

N.

f

8

1. 2.

U.

f

N.

f

1. 2.

Ped. *

8

U.

p

N.

p

Ped. * Ped. * Ped. * Ped.

8

U.

f

N.

f

Ped. Ped.

8

U.

p

pp

N.

p

pp

Ped. Ped. Ped. Ped.

8

U.

N.

Ped.

6. ĆWICZENIE dla zmiany palców na jednym klawiszu.

A. R.

Moderato.

7. ETIUDA.

Allegretto.

K. Czerny.

p

staccato

f

8

p

stac.

8

stacc.

f

8

8. KOŁYSANKA.

Andantino. A. Różycki.

mf

1. 2. 3.

legato

p

1. 2. 3.

1. 2. 3.

W dalszym ciągu zalecam:

na 2 ręce:

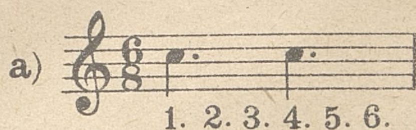
Duvernoy op. 176 École primaire.
Köhler op. 182 10 petites études.
„Etudes et Exercices“ II dégré éd. M. Arct.

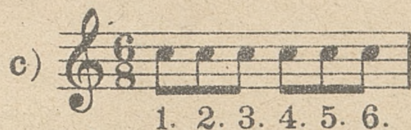
na 4 ręce:

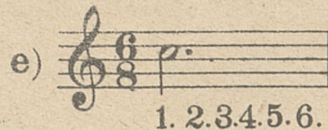
Spindler op. 216 cah. IV Sans repos, etc.
Spindler op. 216 cah. V L'écho, etc.
Loeschhorn op. 182 cah. II.
„Les deux amies“ I dégré éd. M. Arct.

VII. ĆWICZENIA I MELODJE W TAKCIE (rytmie) 6/8.

Takt 6/8 mieści w sobie:

a)

c)

e)

b)

d)

1. STUDJUM (G-dur).

Allegretto.

A. Różycki.

2. ĆWICZENIE.

(D-dur).

A. Różycki.

Allegro (żwawo).

mf legato

p

f

3. ŚPIEW FLISAKÓW

(G-moll).

A. Różycki.

Moderato (umiarkowanie).

U.

p

Moderato.

N.

Ped. * Ped. *

1. 2.

U.

1. 2.

N.

Ped. *

Cantabile (śpiewnie).

1. 2.

mf

rit. a tempo

f

U.

Cantabile.

1. 2.

N.

mf

rit. a tempo

f

U.
N.
rit.
a tempo
p
p
rit.
p a tempo
Ped.
*

U.
N.

U.
N.
pp tranquillo (spokojnie)
poco rit.
(cokolwiek zwolnić)
pp tranquillo
poco rit.

4. BARKAROLA

(Śpiew weneckich żeglarzy).

Poco moderato. (cokolwiek umiarkowanie).

A. Różycki.

p

legato

p *mf* *rit.*

mf a tempo *legato.* *p* *rit.*

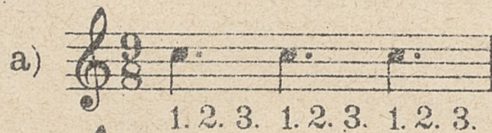
p piu mosso (trochę prędzej)

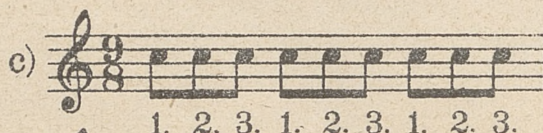
p

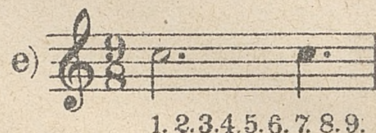
poco rit.

VIII. ĆWICZENIA I MELODJE W TAKCIE (rytmie) 9/8

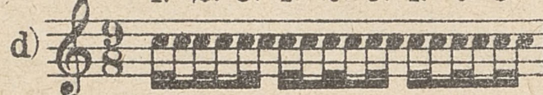
Takt 9/8 mieści w sobie:

a)

c)

e)

b)

d)

1. STUDJUM.

Allegro (żywo). A. Różycki.

2. PRELUDJUM.

Andantino. A. Różycki.

p legato

cresc. - - - - - - - - - - -

dimin. - - -

p

di - - mi - nu - - endo

IX. ĆWICZENIA I MELODJE W TAKCIE (rytmie) 12/8

Takt 12/8 mieści w sobie:

a) 1.2.3.1.2.3.1.2.3.1.2.3.

c) 1. 2. 3. 1. 2. 3. 1. 2. 3. 1. 2. 3.

e) 1.2.3.4.5.6.1.2.3.4.5.6.

b)

d)

1. STUDJUM.

A. Różycki.
(według Köhlera)

Allegro (żwawo).

f

2. SKARGA MŁODEJ DZIEWCZYNY.

F. Schubert.
(1797 - 1828)

Andantino.

p
con espressivo
legato
un poco cresc.
f
p
dolce
rit.
a tempo
p
pp

X. MELODJE I TAŃCE LUDOWE na 2 i 4 RĘCE.

1. MELODJA LUDOWA na 4 RĘCE.

Harm. i ułożył
A. Różycki.

Andante maestoso (powoli i wzniośle).

Uczeń.

Nauczyciel.

p

*f un poco lento e affectuoso**

f un poco lento e affectuoso

mf

dim.

Trochę wolniej i z uczuciem.

2. MELODJA LUDOWA na 4 RĘCE

(A-moll).

Harm. i ułożył
A. Różycki.

Moderato e con grazia (umiarkowanie i poważnie).

Uczeń.

Nauczyciel.

3. MELODJA LUDOWA na 4 RĘCE.

(G-dur).

Harm. i ułożył
A. Różycki.

Un poco Allegro (wesoło, dość żywo).

Uczeń.

Nauczyciel.

f

rit.

a tempo

4. ĆWICZENIA W PROGRESJACH DJATONICZNYCH.

(Lewa ręka grać powinna o jedną oktawę niżej):

a)

Prawa ręka.
Lewa ręka.

b)

5. MELODJA LUDOWA

(G-moll).

Harm. i ułożył
A. Różycki.

Andantino. (dość spokojnie).

p
legato
mf
poco rit.
a tempo
p
pp
rit.

6. OBEREK.

A. Różycki.

Allegro (wesoło, żywo).

f *p*

Fine.

f *f*

D. C. al Fine.

7. POLONEZ.

A. Różycki.

Moderato e maestoso (umiarkowanie i uroczyście).

Fine.

Trio.

dolce (łagodnie)

legato

p

legato

D.C. al Fine.

XI. GAMMY MINOROWE (melodyjne i harmoniczne)

ARFIKI I KADENCJE.

1. ĆWICZENIA NA PODKŁADANIE WIELKIEGO PALCA.

(dalszy ciąg.)

a)

Wolno.

b)

c)

2. GAMMY MINOROWE (melodyjne i harmoniczne).

a) Z KRZYŻYKAMI.

(Lewa ręka grać powinna o jedną oktawę niżej).

A.

Gamma.

Kadencja.

melodyjna.

(przy kluczu: *nic*)

A minor: (moll)

harmoniczna.

Arfiki:

akordu septymowego.

akordu doskonałego.

E.

mel.

(przy kluczu: *fis*)

E minor: (moll) 1♯

harm.

H.

mel.

(przy kluczu: *fis, cis.*)

H minor:
(moll)
2♯

harm.

Fis.

mel.

(przy kluczu: *fis, cis, gis.*)

Fis minor:
(moll)
3♯

harm.

Cis.

mel.

(przy kluczu: *fis, cis, gis, dis.*)

Cis minor: (moll)

4♯

harm.

Gis.

mel.

(przy kluczu: *fis, cis, gis, dis, ais*)

Gis minor: (moll)

5♯

harm.

b) Z BEMOLAMI.

D

mel.
(przy kluczu b.)
D minor:
(moll)
1♭
harm.

G.

mel.
(przy kluczu: b, es.)
G minor:
(moll)
2♭
harm.

C.

mel.

(przy kluczu: *b, es, as.*)

C minor:
(moll)
3♭

harm.

F.

mel.

(przy kluczu: *b, es, as, des.*)

F minor:
(moll)
4♭

harm.

B.

mel.
(przy kluczu: *b, es, as, des, ges.*)
B minor: (moll)
5♭
harm.

Es.

mel.
(przy kluczu: *b, es, as, des, ges, ces.*)
Es minor: (moll)
6♭
harm.

XII. ĆWICZENIA, MELODJE I SONATKI
W RYTMACH (taktach) 4/4 2/4 3/4 3/8 6/8 9/8 i 12/8.

1. ĆWICZENIA PIĘCIOPALCOWE.
(W progresjach chromatycznych.)

(Lewa ręka grać powinna o jedną oktawę niżej).

Prawa ręka.
Lewa ręka.

2. ETIUDA
(G-dur).

Moderato. J. B. Duvernoy.

mf

f

p

cresc.

pp

f ff ff

3. CHÓR Z ORATORJUM „STWORZENIE ŚWIATA"

Haydn. (1732-1809)

Andante e maestoso (powoli i wzniośle).

f

p

f

p

f

4. ETIUDA.

K. Czerny.

Allegro moderato.

f *p* *f* *f* *p*

f

f *p* *f* *p*

p *p* *cresc.*

f *p* *sf* *f* *p* *sf*

f

5. ETIUDA.

według Czernego opracował
A. Różycki.

Allegretto. (dość żwawo).

mf

f

p

mf

6. URYWEK z opery „ARMIDA"

G. Gluck.
(1714-1787)

Andantino (dość spokojnie).

legato

7. ETIUDA.

Un poco Allegretto (trochę żwawo).

A. Różycki.

p

Fine.

mf

p

mf

p

mf

D.C. al Fine.

8. ĆWICZENIA W OBRĘBIE 6ᵘ TONÓW.

(Lewa ręka grać powinna o jedną oktawę niżej)

Prawa ręka.
Lewa ręka.

9. CWICZENIA W PROGRESJACH DJATONICZNYCH.

a)

b)

c)

d)

10. ETIUDA.

Moderato.
legato

A. Różycki.

p

mf

f legato

legato

p

mf

11. BOLERO

(A-moll).

Moderato.

A. Różycki.

ten.* ten. ten. p legato

ten. ten.

cres - cen do f

1. 2. Fine.

Trio.

dolce (przyjemnie, łagodnie) legato

1. 2.

legato D. C. al Fine.

*) ten. (tenuto) – trzymać, wytrzymać.

12. ETIUDA
(A-moll).

Allegretto (trochę żwawo). A. Różycki.

p

cresc.

mf

dim.

p

pp

13. ANDANTINO Z SONATINY

G dur.

Andantino.

L. van Beethoven.

14. DO GWIAZDY
z opery TANNHÄUSER na 4 RĘCE.

R. Wagner.
(1813-1883)
(ułożył A. Różycki.)

Moderato. (umiarkowanie).

Uczeń.

Moderato.

Nauczyciel.

U.

N.

U.

N.

p

ten.

U.

cresc.

N.

ten.

cresc.

ten.

U.

N.

ten.

rit.

pp

15. PRZĄDKA.

Allegretto. (dość żywo). A. Różycki.

legato

p *mf* *f*

p

legato

pp

16. ANDANTE Z SONATINY.

Clementi.
(1752-1832)

lub tak:

Andante.

dolce

legato

cresc.
legato
cresc.
dolce
legato
lub tak:
dimin.
lub tak:

17. PIEŚŃ WŁOSKA na 4 RĘCE.

Allegretto grazioso.

Uczeń.

p

Allegretto grazioso.

Nauczyciel.

p

U.

pp

p

N.

pp

p

U.

mf

ritenuto

N.

mf

ritenuto

U.
a tempo
pp dolce
N.
pp a tempo
Ped. Ped. Ped. Ped. Ped. Ped.

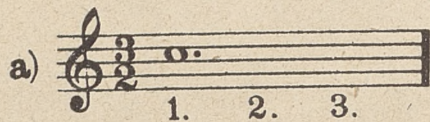
U.
f
pp
f
N.
f
pp
f

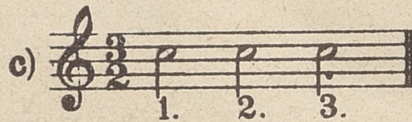
U.
rit
pp a tempo
con espressione
p
pp
p
N.
rit.
pp a tempo
p
pp
p

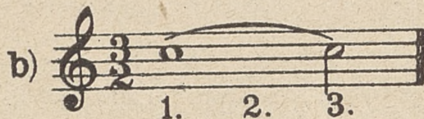
U.
ritenuto
a tempo
N.
ritenuto
pp a tempo

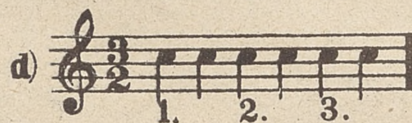
XIII. ĆWICZENIA I MELODJE W TAKCIE 3/2.

Takt 3/2 mieści w sobie:

a)

c)

b)

d)

1. SARABANDA D MOLL.

(Powolny taniec hiszpański)

G. Händel. (1685-1759)

Largo (szeroko, bardzo wolno).

p 1 i 2 i 3 i | 1 i 2 i 3 i

mf f ff dim. pp p cresc f ritenuto

2. ĆWICZENIA W AKORDACH.

Lewa ręką grać oktawę niżej.

Moderato.

a)

Ręka: prawa i lewa.

b) **Moderato.**

p leggiero (lekko)

XIV. ĆWICZENIA I MELODJE W TAKCIE 6/4.

Takt 6/4 mieści w sobie:

a) 1-2-3-4-5-6.

c) 1-2-3-4-5-6.

b) 1-2-3-4-5-6.

d) 1-2-3-4-5-6.

1. STUDJUM.

A. Różycki
(podług Köhlera)

Allegretto (trochę żwawo)

legato

1. 2. 3. 4. 5. 6.

p

p legato

mf legato

2. ĆWICZENIA W PODWÓJNYCH TERCJACH.

a) **Lento** (wolno).

legato

legato

legato

Lewa ręka powinna grać oktawę niżej

b) **Moderato** (umiarkowanie).

Ręka: prawa i lewa.

legato

c)
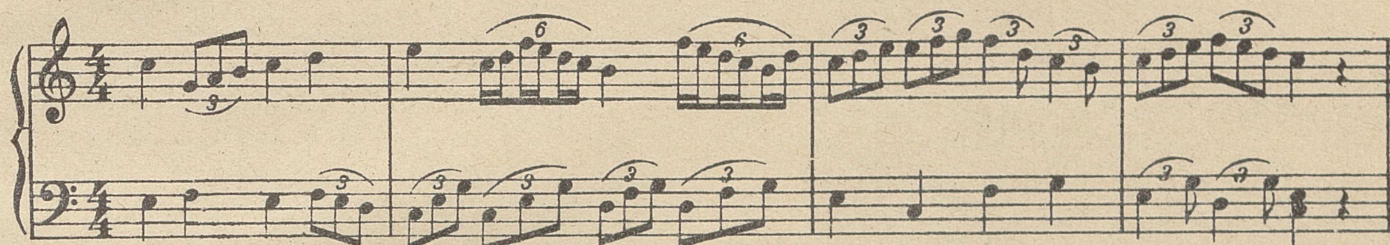
legato

XV. TRÓJKI I SZÓSTKI.

Wiadomo nam, że cała nuta (𝅝) mieściła w sobie: półnut dwie (𝅗𝅥 𝅗𝅥), ćwierciowych cztery (♩ ♩ ♩ ♩) i.t.d., czyli, że wszystkie brzmienia miały się do siebie w stosunku parzystym. Są jednak wypadki, w których odstępujemy od tej zasady, i w miejsce dwóch nut, musimy brać trzy.
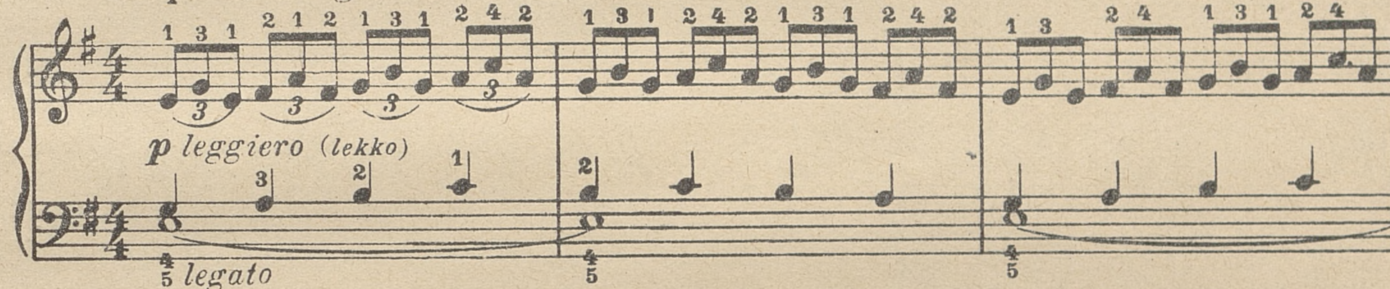
Grupę z trzech nut tego rodzaju nazywamy **trójką**.

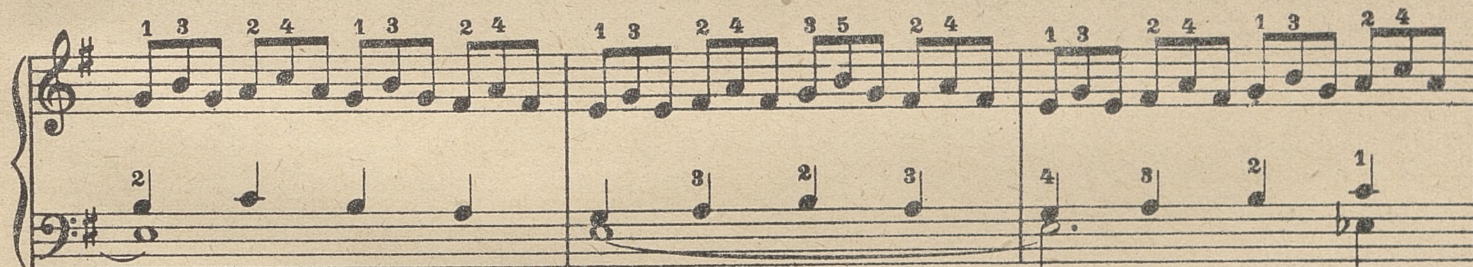
Jeżeli każda z nut, składających trójkę, przepołowimy, powstanie stąd **szóstka**, n.p.
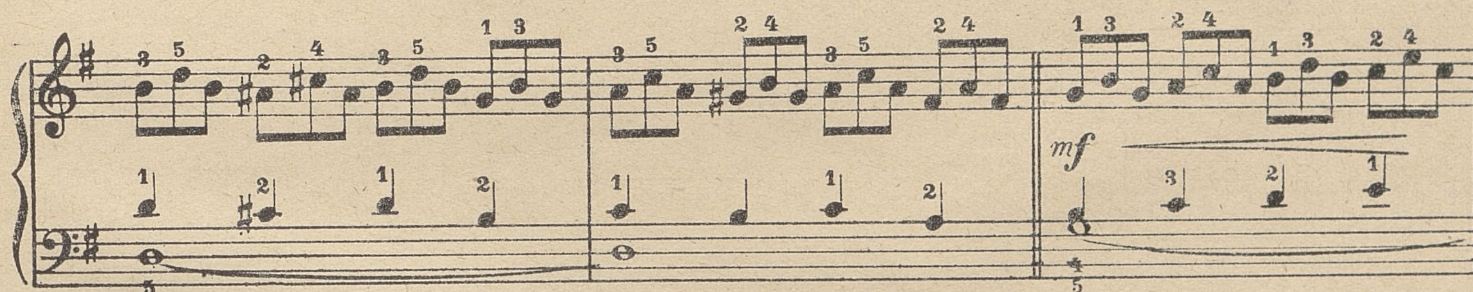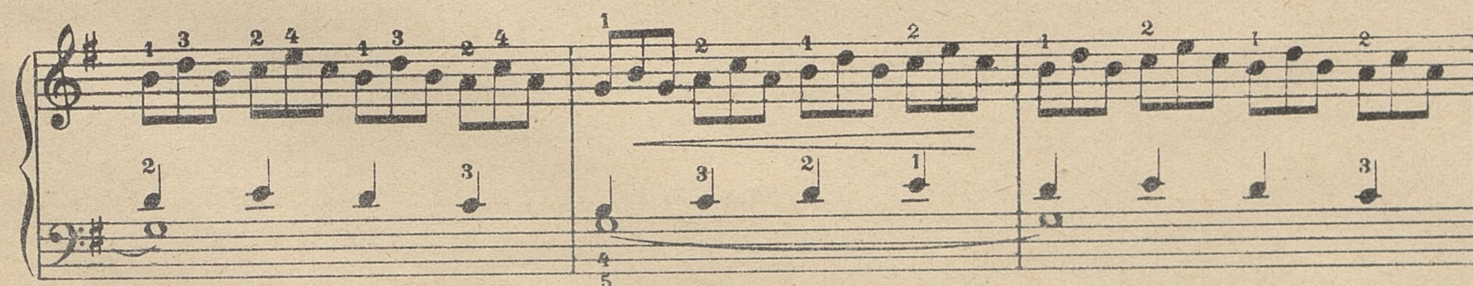

1. STUDJUM na TRÓJKI.

Un poco Allegretto (trochę żwawo). A. Różycki.

pp

legato

crescendo

f

2. STUDJUM na SZÓSTKI.

A. Różycki.

Allegro (wesoło, żywo).

p legato

3. ĆWICZENIA W PODWÓJNYCH OKTAWACH.

Moderato. (umiarkowanie).

a)

b)

c)

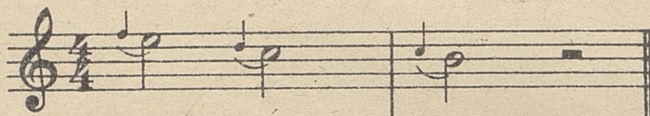
d)

XVI. OZDOBNIKI CZYLI UPIĘKSZENIA.

(appogiatura, acciacatura, tryl, mordente i grupetto)
(forszlag długi) (forszlag krótki)
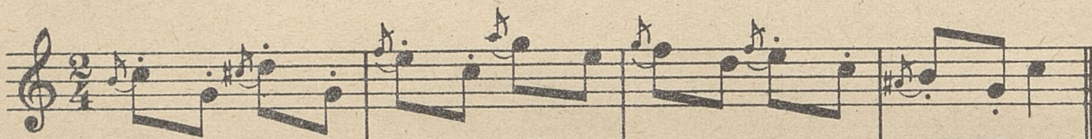
Ozdobniki (małe nutki) piszą się drobno i nie należą do podziału taktu. Rozmaite bywają gatunki ozdobników: jedne grają się prędko, drugie wolno; jedne są pojedyńczemi nutkami, drugie z dwóch i więcej nutek są złożone.

a) Nutka długa ♩ nieprzekreślona nazywa się forszlagiem długim lub appogiaturą, z włoskiego wyrazu appogiare (wspierać), a to dlatego, że one wspierają główną nutę, przed którą są umieszczone. Wykonywa się wolno, n. p.

pisze sie:
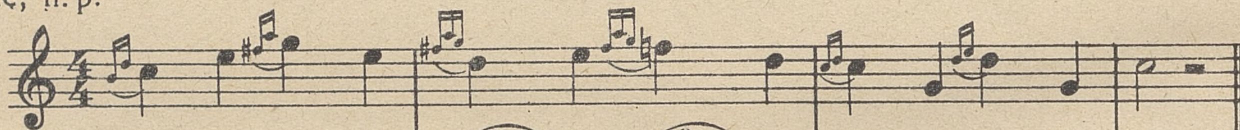

wykonywa się:

b) Nutka krótka ♪ przekreślona nazywa się forszlagiem krótkim lub acciacaturą, spada szybko na główną n. p.

pisze się:
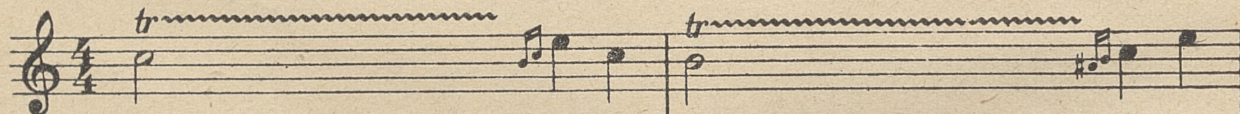

wykonywa się:

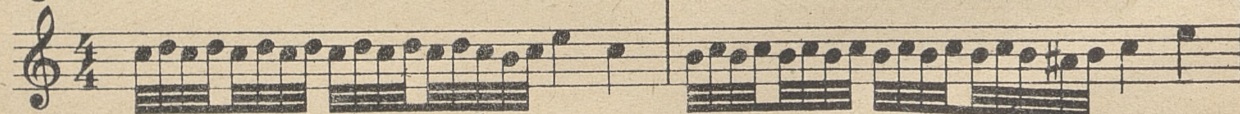

Trafia się forszlag podwójny, potrójny i.t.p. złożony z dwóch i więcej nut szybko spadających na główną nutę, n. p.
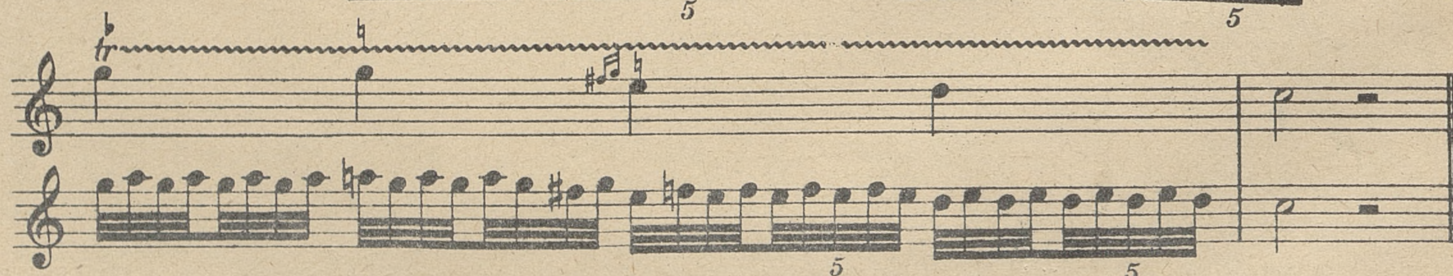
pisze się:

wykonywa się:

c) Tryl jest to szybkie powtarzanie dwóch po sobie tonów, podług djatonicznego porządku idących. Oznacza się on głoskami *tr*, które się nad nutą wypisują. Tryl trwa tak długo, o ile na to pozwala wartość nuty. Łańcuszek od liter *tr*~~~~~~ prowadzony wskazuje: aby tryl dotąd wykonywać, dopóki łańcuszek nie skończy się, n. p.

pisze się:

wykonywa się:

d) Trafia się niekiedy znak (mordent). Powyższy znak ozdabia nutę główną krótkim, bo zaledwo rozpoczętym trylem i zowie się **mordente**, n. p.

pisze się:

wykonywa się:

e) **Gruppetto** pisze się ∾ i składa się zwykle z grupy 4 małych nutek. Zaczyna się od nuty o stopień wyższej od nuty głównej, przy której jest umieszczone gruppetto, potem gra się nuta główna, następnie nuta o stopień niższa i w końcu nuta główna. Znak chromatyczny, umieszczany nad gruppetto, odnosi się do nuty o stopień wyższej, zaś umieszczony pod gruppetto odnosi się do nuty o stopień niższej, n. p.

pisze się:

wykonywa się:

1. SCHERZINO (żarcik.)

(Forszlag, mordente, tryl i appogiatura.)

A. Różycki.

Moderato

wykonanie:

Moderato.

pisze się: a) b)

p scherzando (*żartobliwie*)

c)

cresc.

a) acciacatura, forszlag b) podwójny forszlag c) mordente.

d)

mf legato

e)

p legato

d) tryl e) appogiatura.

2. ADAGIO.

(Gruppetta)

A. Różycki.

KONIEC.

Uwaga W dalszym ciągu zalecam wybór nut podług 3-go stopnia „Podręcznika dla nauczycieli fortepianu w wyborze ćwiczeń i sztuk," znajdującego się na końcu niniejszej szkoły.

